



Číslo: 8091/2021-2022J

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch **11. 04. 2022 a 12. 04. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola Júlie Bilčíkovej, Budkovce 365	
Zriaďovateľ	Obec Budkovce

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

PaedDr. Viera Vajsová, riaditeľka školy

Mgr. Martina Bajužiková, zástupkyňa riaditeľky školy

Mgr. Ján Červeňak, zástupca riaditeľky školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 8091/2021-2022 zo dňa 07. 04. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Zuzana Brutovská, školská inšpektorka, ŠIC Košice

RNDr. Anežka Nováčková, školská inšpektorka, ŠIC Košice

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Práca pedagogického asistenta (PA) so žiakmi so zdravotným znevýhodnením (ZZ)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Tematická inšpekcia bola vykonaná v štátnej plnoorganizovanej základnej škole (ZŠ) s vyučovacím jazykom slovenským. V školskom roku 2021/2022 školu navštevovalo spolu 407 žiakov, z nich sa na 1. stupni v 9 triedach vzdelávalo 181 žiakov a v 11 triedach 2. stupňa 226 žiakov. Proces výchovy a vzdelávania zabezpečovalo 29 učiteľov a 2 vychovávateľa školského klubu detí. Školský podporný tím tvorili školský špeciálny pedagóg (20 % pracovný úväzok), školský psychológ a sociálny pedagóg, obaja na 100 % pracovný úväzok. Na škole pôsobilo aj 7 PA¹, z nich 5 bolo pre žiakov so ZZ. Financovaní z normatívnych finančných prostriedkov na plný (100 %) úväzok boli 4 PA a 1 (100 % pracovný úväzok) bol financovaný z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktoré škola získala v rámci národného projektu *Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov 2*. Riaditeľka školy v rozhovore uviedla, že počet PA pracujúcich so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) je nepostačujúci a k zabezpečeniu optimálnych podmienok výchovy a vzdelávania

¹ 1 PA bol v čase výkonu inšpekcie práceneschopný a 1 PA bol prítomný iba počas jedného dňa inšpekčného výkonu;

by potrebovali ich počet navýšiť. Škola na základe odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie² žiadala finančné prostriedky na osobné náklady pre 19 PA.

Formou školskej integrácie sa na 1. stupni ZŠ vzdelávalo 10 žiakov so ZZ, so 4 z nich pracovali na vyučovacej hodine PA. V prvom ročníku pomáhal PA pri prekonávaní bariér 1 žiakovi so sluchovým postihnutím (SP), v druhom ročníku 1 žiakovi s mentálnym postihnutím (MP) a v treťom ročníku 1 žiakovi s vývinovými poruchami učenia (VPU) a 1 MP žiakovi.

Na 2. stupni ZŠ sa vzdelávalo 22 začlenených žiakov so ZZ, PA pracovali na vyučovacej hodine s 15 z nich. V piatom ročníku poskytoval PA podporu 2 žiakom s VPU, 1 SP a 1 MP žiakovi, v šiestom ročníku 2 žiakom s VPU, v siedmom ročníku 2 žiakom s VPU, v ôsmom ročníku 1 MP žiakovi a 1 s autizmom a inými pervazívnymi poruchami (AUT), v deviatom ročníku 3 žiakom s VPU, 1 AUT a 1 s poruchami aktivity a pozornosti (PAaP).

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z analýzy dokumentácie

Riaditeľka školy ako svoj poradný orgán zriadila metodické združenie *Sekcia asistentiek učiteľa*, ktoré sa zaoberalo výchovnými a vzdelávacími problémami žiakov so ŠVVP. Metodické združenie (MZ) zasadalo pravidelne raz do mesiaca a jeho platnými členmi boli všetci PA a školský špeciálny pedagóg, ktorého riaditeľka školy poverila ich metodickým vedením. Súčasťou pracovnej zmluvy PA bola aj písomne spracovaná náplň práce, ktorá obsahovala popis činností vyplývajúcich z ich pracovnej pozície. Patrili k nim najmä priama a bezprostredná práca so žiakmi so ŠVVP, uľahčovanie ich adaptácie na školské prostredie, poskytovanie pomoci pri prekonávaní bariér, participovanie na mimovyučovacích aktivitách (dozor, výlety, exkurzie, akcie organizované školou) a spolupráca s rodinou týchto žiakov. O svojej činnosti informovali na zasadnutiach MZ. PA financovaní z európskych štrukturálnych a investičných fondov vyhotovili aj štvrtročné písomné správy. Všetci mali zavedené *Zošity PA*, v ktorých denne evidovali svoju činnosť. Zistenia z analýzy predloženej dokumentácie, riadených rozhovorov a z hospitácií potvrdili, že o svojich kompetenciách a úlohách pri práci so žiakmi so ZZ boli PA informovaní v potrebnej miere a svoju činnosť vykonávali v zhode s určenou náplňou práce.

V zmysle odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie zabezpečila škola v aktuálnom školskom roku pre 19 žiakov so ZZ pomoc 5 PA. Títo pracovali s konkrétnym 1 alebo skupinou začlenených žiakov v triede podľa riaditeľkou školy určeného rozvrhu vyučovacích hodín. Z dôvodu prekonávania bariér a dôsledkov vyplývajúcich z ich ZZ navrhovali zariadenia poradenstva a prevencie prideliť PA na 100 % pracovný úväzok do tried na 1. stupni 4 žiakom a na 2. stupni 15 žiakom. Po dohode s vyučujúcim poskytovali pomoc aj iným integrovaným žiakom, ktorým pridelenie PA nebolo poradenským zariadením odporúčané. Podporu žiakom so ZZ na vyučovacích hodinách zabezpečovali v súlade s určeným rozvrhom vyučovacích hodín aj 2 PA³ pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP).

Dokumentáciu integrovaných žiakov tvorili návrhy na vzdelávanie žiaka so ŠVVP, ktorých súčasťou boli písomné žiadosti zákonných zástupcov o zmenu formy vzdelávania, správy

² Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva (CŠPP), Školská 10, Michalovce; CŠPP, Hurbanistov 6, Prešov; CŠPP pri SŠI, M. R. Štefánika 140, Vranov nad Topľou; Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP), Okružná 3657, Michalovce;

³ 1 PA 4 vyučovacie hodiny, 1 PA 17 vyučovacích hodín;

z diagnostických psychologických a špeciálnopedagogických vyšetrení a individuálne výchovno-vzdelávacie programy (IVP). Predložené IVP obsahovali upravené podmienky, obsah, formy, metódy a organizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu konkrétneho integrovaného žiaka. Informovali tiež o miere poskytovanej odbornej pomoci (intervencie školského špeciálneho pedagóga a školského psychológa), zabezpečení personálnej podpory (PA), materiálnych podmienkach a kompenzačných a špeciálnych učebných pomôckach (najčastejšie rôzne tabuľky, kalkulačka, názorné pomôcky, slovníky, skladačky, obrazové systémy, počítač, načúvací aparát). Všetky kontrolované IVP boli vypracované v súlade s odporúčaniami uvedenými v diagnostických správach a s ich obsahom boli oboznámení vyučujúci, PA a zákonní zástupcovia žiakov, čo potvrdili svojím podpisom. IVP boli aktualizované dodatkami. Hospitáciami na vyučovacích hodinách v jednotlivých ročníkoch bolo zistené, že učitelia odporúčania zariadení poradenstva a prevencie vo vyučovacom procese akceptovali.

Zistenia z riadeného rozhovoru s PA

Všetci prítomní opýtaní PA v riadenom rozhovore uviedli, že sú v škole vnímaní ako rovnocenní členovia pedagogického zboru a ich návrhy a spätnú väzbu k výchovným a vzdelávacím výsledkom žiakov so ZZ učitelia vždy akceptovali. Pravidelne sa zúčastňovali na zasadnutiach pedagogickej rady, MZ *Sekcia asistentiek učiteľa* a niektorých predmetových komisií⁴, čo dokumentovali predložené prezenčné listiny. Potvrdili, že metodické vedenie, odbornú pomoc a usmernenie im zabezpečoval školský špeciálny pedagóg, ktorý ich informoval o zdravotnom stave, špecifických potrebách a výchovno-vzdelávacích problémoch žiakov so ZZ. Oboznámil ich aj s vypracovaným IVP a usmerňoval pri používaní špeciálnych didaktických a učebných pomôcok. Svojou činnosťou sa podieľali najmä na prekonávaní sociálnych, jazykových a zdravotných bariér žiakov so ZZ v školskom prostredí. V kontexte žiakov so ZZ prínos svojho pôsobenia v škole videli najmä v pomoci týmto žiakom pri zvládaní učiva, zvyšovaní ich sebadôvery a vplyve na zlepšenie klímy v triedach. Vo vzťahu k učiteľom bolo prínosom najmä vytvorenie väčšieho priestoru na prácu s intaktnými žiakmi v triede a uľahčenie ich práce. Pozitívne hodnotili svoju úlohu pri zefektívnení komunikácie so zákonnými zástupcami žiakov so ŠVVP, ktorým poskytovali najčastejšie informácie k zadaniam úloh. Ako prekážku vnímali najmä častú absenciu žiakov so ŠVVP na vyučovaní, pri niektorých starších žiakoch aj odmietanie spolupráce a vo vzťahu k zákonným zástupcom sťažujú komunikáciu.

Z celkového počtu 7 PA kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti nespĺňali 4 PA⁵ a jeden z nich získal vzdelanie v odbore vzdelávania zameranom na špeciálnu pedagogiku (psychopédia).

Priestor na rozvíjanie osvojených a získavanie nových profesijných kompetencií využili na absolvovanie rôznych workshopov⁶, kurzov a interných školení⁷. V aktuálnom školskom roku boli 4 z nich prihlásení na kvalifikačné⁸ vzdelávanie, čo dokumentoval predložený *Plán profesijného rozvoja*.

⁴ Predmetová komisia učiteľov vzdelávacích oblastí – Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a svet práce;

⁵ absolventi stredných škôl so získaným úplným stredným vzdelaním, aktuálne prihlásení na kvalifikačné vzdelávanie;

⁶ Cesta k inklúzii; Ako byť dobrým asistentom učiteľa pre dieťa so ŠVVP v ZŠ a MŠ; Som autista a takto vnímam svet;

⁷ Office 365; Poruchy učenia; Psychologický výcvik; Šíkana a kyberšíkana;

⁸ Súkromná stredná odborná škola pedagogická a Vysoká škola DTI;

Zistenia z priameho pozorovania v triede pri práci PA so žiakmi so ZZ

Proces výchovy a vzdelávania bol z hľadiska činnosti PA sledovaný 11 hospitáciami, z toho 4 na primárnom vzdelávaní vo vyučovacích predmetoch matematika a slovenský jazyk a literatúra a na 7 hodinách nižšieho stredného vzdelávania v predmetoch matematika, slovenský jazyk a literatúra a chémia.

Na sledovaných vyučovacích hodinách pracovali PA v bežnej triede prevažne so skupinou žiakov so ZZ. Svojich kompetencií a svojho postavenia v triede si boli vedomí a mali dôveru žiakov, ktorých silné a slabé stránky poznali. Najčastejšie uplatnenou metódou bola individuálna činnosť v triede pri bežnej výučbe, kedy PA pracovali súbežne s učiteľom, ktorého rešpektovali a riadili sa jeho inštrukciami. Integrovaným žiakom najčastejšie pomáhali s orientáciou v zošite a učebnici, vysvetľovali zadania úloh a priebežne overovali správnosť ich riešenia. Umožnili im pracovať vlastným pracovným tempom a v prípade potreby zaradili relaxačnú prestávku na oddych, najčastejšie v lavici. Udržiavaním koncentrácie a oceňovaním pozitívnych prejavov učenia a správania podporovali ich aktivitu a záujem o úlohy a činnosti. PA zabezpečovali žiakom so ŠVVP pomoc pri manipulácii s kompenzačnými a učebnými pomôckami (kalkulačka, tabuľky s násobilkou a s gramatickými pravidlami, číselná os, tabuľky s prehľadom uhlov a trojuholníkov, rôzny názorný materiál, počítadlo a pracovné listy). Negatívnym zistením bolo iba v minimálnej miere uplatnené spätne-väzbové hodnotenie žiaka a jeho činnosti (čo sa mu podarilo, v čom má rezervy a pod.) v priebehu a na konci vyučovacej hodiny. Absentovala podpora sebahodnotenia a poskytnutie konštruktívnej reflexie na učebný výkon žiakov bolo pozorované iba na 4 hospitovaných hodinách. PA mali vytvorené vlastné portfóliá pracovných listov, úloh, zadaní a pomôcok. Svojou trpezlivosťou, toleranciou a takým prístupom prispievali k vytváraniu podnetnej sociálnej atmosféry v triede, ktorá bola na všetkých sledovaných hodinách pozitívna a priateľská.

Odporúčania zariadení poradenstva a prevencie boli vo vyučovacom procese aplikované, integrovaní žiaci sa vzdelávali podľa IVP, mali zabezpečenú pomoc PA a v prípade potreby mohli využívať špeciálne učebné a kompenzačné pomôcky⁹.

Zistenia z rozhovoru s vyučujúcim daného predmetu

Pôsobenie PA v triede pozitívne hodnotili v riadenom rozhovore všetci 12 opýtaní učitelia. Potvrdili, že v priebehu edukácie pracujú súbežne (91,7 %) a ich spolupráca je efektívna. PA si je vedomý svojho postavenia v triede (83,8 %), pozná silné a slabé stránky integrovaného žiaka (75,0 %), rešpektuje rozhodnutia učiteľa (91,7 %) a je aktívny (66,7 %). Učitelia kladne hodnotili najmä participáciu PA pri príprave a tvorbe didaktických pomôcok (75,0 %) a rôzneho vyučovacieho materiálu (58,3 %). V riadenom rozhovore uviedli, že PA najčastejšie pomáhal žiakovi so ZZ pochopiť zadania úloh (100 %), vytváral príležitosť pracovať jemu vlastným tempom a motivoval ho k činnosti (83,3 %). Prínosom pre integrovaného žiaka podľa ich názoru bolo aj hľadanie optimálneho spôsobu práce (83,3 %) a oceňovanie pozitívnych prejavov učenia a správania (66,7 %). Avšak iba 33,3 % opýtaných učiteľov uviedlo, že PA pomáhal žiakovi so ZZ reflektovať svoj učebný výkon a pokrok v učení. Učiteľmi (91,7 %) deklarované poskytnutie spätnej väzby na konci vyučovacej hodiny zo strany PA sa

⁹ číselná os, tabuľka s násobilkou, tabuľky s gramatickými pravidlami, tabuľky s uhlami, tabuľky s trojuholníkmi, upravené texty a zošity, obrazový materiál, slovníky, pracovné listy, počítadlo, učebnice a pracovné zošity ŠZŠ...

hospitáciami potvrdilo len v malej miere. Všetci učitelia v riadenom rozhovore konštatovali, že atmosféra na vyučovacej hodine bola za prítomnosti PA pozitívna a priateľská.

1.3 INÉ ZISTENIA

Žiadne.

2 ZÁVERY

Škola mala pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ZZ vytvorené vhodné podmienky. Viedla ich kompletnú dokumentáciu a v súlade s odporúčaniami zariadení poradenstva a prevencie im zabezpečila pomoc PA, poskytovala odborné špeciálnopedagogické a psychologické intervencie a zaobstarala kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky.

PA vykonávali činnosť vyplývajúcu z ich pracovnej pozície a v súlade s určenou náplňou práce. Boli platnými a rovnocennými členmi pedagogického zboru školy a svoje profesijné kompetencie týkajúce sa edukácie žiakov so ZZ si rozvíjali účasťou na rôznych vzdelávaniach. V priebehu vyučovacích hodín pracovali PA podľa požiadaviek vyučujúcich, pomáhali začleneným žiakom rozvíjať ich schopnosti, prispievali k lepšiemu pochopeniu zadaní a podpore ich koncentrácie. Svojou činnosťou s integrovanými žiakmi umožnili vyučujúcim efektívnejšie pracovať s ostatnými žiakmi v triede. Negatívnym zistením z hospitácií bola nízka miera poskytovania konštruktívnej spätnej väzby a na väčšine hospitovaných hodín chýbajúce záverečné zhodnotenie výkonu žiaka s cieľom odstrániť prípadné, v priebehu edukácie zistené, nedostatky. Zlepšenie si vyžaduje aj podpora zodpovednosti žiakov so ZZ za vlastné vzdelávacie výsledky. Pozitívom bola pokojná a priateľská atmosféra na vyučovacích hodinách a trpezlivý prístup PA k integrovanému žiakovi.

Všetci oslovení učitelia, školský špeciálny pedagóg a vedúci pedagogickí zamestnanci potvrdili, že každý jeden PA svojou činnosťou prispieval k zlepšeniu prístupu žiaka so ZZ k učeniu. Výrazne napomáhal zvyšovať efektivitu výchovy a vzdelávania týchto žiakov a umožňoval im prekonávať bariéry v školskom prostredí. Uviedli, že prítomnosť a pomoc PA pri edukácii žiakov so ŠVVP bola kľúčovým prostriedkom k školskej integrácii a vytváraniu inkluzívneho prostredia.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

odporúča

- hodnotiť žiaka so ZZ na konci vyučovacej hodiny a poskytovať mu primeranú konštruktívnu spätnú väzbu o jeho učebnom výkone;
- podporovať zodpovednosť žiaka so ZZ za svoje vzdelávacie výsledky;
- zabezpečiť vykonávanie pracovných činností školského špeciálneho pedagóga na plný pracovný úväzok;

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Zápisnice zo zasadnutí pedagogickej rady
2. Zápisnice z rokovaní metodických orgánov
3. Zápisnice z rokovaní školského podporného tímu a *MZ Sekcia asistentiek učiteľa*

5. Plán profesijného rozvoja
6. Naplň práce PA
7. Správy o činnosti PA
8. Portfólio PA
9. Zošity PA
10. Písomné odporúčania zariadení poradenstva a prevencie k žiadosti o pridelenie PA
11. Návrhy a IVP
12. Rozvrhy hodín

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Zuzana Brutovská

Dňa: 21. 04. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice:
Mgr. Zuzana Brutovská
- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
PaedDr. Viera Vajsová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 29. 04. 2022 v Košiciach:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice:

Mgr. Zuzana Brutovská

.....

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

PaedDr. Viera Vajsová

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

PaedDr. Viera Vajsová, riaditeľka školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Zuzana Brutovská, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti